

**«ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ  
ПРАЦІВНИКІВ»**

**НОВОЯВОРІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

**ЗАТВЕРДЖЕНО**



Консультативною радою

від 13 січня 2026 року № 07

*Абатурова І.І.* Абатурова І.І.

## **ПРОГРАМА**

**підвищення кваліфікації вчителів**

**закладів загальної середньої освіти, які забезпечуватимуть  
реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти  
«Сучасні підходи до навчання хімії в контексті НУШ та їх  
застосування в професійній діяльності вчителя»**

Новояворівськ – 2026

**Розробник:** «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» Новояворівської міської ради (Серафим Л.Г., консультант «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» Новояворівської міської ради; експерт з інституційного аудиту, тренер НУШ; вчитель вищої категорії, звання «старший учитель»)

**Напрямок підвищення кваліфікації:** сучасні підходи до навчання в Новій українській школі на рівні базової середньої освіти

**Розроблено на основі типової програми:** Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОН від 12.10.2022 № 904)

**Термін дії програми:** з 13.01.2026 до 13.01.2031 року

**Рецензенти:**

**Абатурова Іванна**, директор «Центру професійного розвитку педагогічних працівників» Новояворівської міської ради;

**Лада Осовська**, вчитель вищої категорії, учитель-методист, вчитель хімії Новояворівського закладу загальної середньої освіти I-III ступенів №3 Новояворівської міської ради

## 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми зумовлена потребою оновлення підходів до навчання хімії в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» та вимог Державного стандарту базової середньої освіти. Сучасні освітні трансформації орієнтують на відхід від переважно знаннєвого викладання хімії до формування компетентностей, що забезпечують здатність учнів застосовувати знання на практиці, розвивати природничо-наукове мислення, критичність, відповідальність і готовність до взаємодії.

Освітній процес з хімії потребує поєднання різних педагогічних підходів — компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, інтегративного та STEM-орієнтованого. Важливим є використання методів, що активізують пізнавальну діяльність учнів, зокрема проблемного, дослідницького, проєктного та кооперативного навчання. Особливу роль відіграє створення навчальних ситуацій, наближених до реального життя, а також організація практичної та експериментальної діяльності учнів.

У сучасних умовах зростає значення професійної готовності вчителя хімії до гнучкого поєднання підходів, обґрунтованого вибору методів і засобів навчання відповідно до освітніх цілей і результатів, а також до організації навчання в різних форматах — очному, дистанційному чи змішаному. Важливою складовою професійної діяльності стає здатність до аналізу й осмислення власної педагогічної практики.

Програму укладено з урахуванням чинної нормативно-правової бази у сфері освіти, зокрема законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції «Нова українська школа», Державного стандарту базової середньої освіти, постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 та Професійного стандарту вчителя.

Реалізація програми сприятиме розвитку професійних компетентностей учителів хімії, удосконаленню їхньої педагогічної практики та підвищенню якості навчання хімії відповідно до сучасних освітніх вимог.

**Цільова група:** вчителі закладів загальної середньої освіти, які забезпечуватимуть реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти в другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання, 7-9 класи)

**Обсяг (тривалість):** 15 годин (0,5 ЄКТС)

### **Особливості реалізації програми:**

Реалізація програми має практичну спрямованість і орієнтована на вдосконалення викладання хімії в умовах Нової української школи. У межах 15-годинного навчання передбачено використання таких форм роботи, як аналіз окремих педагогічних ситуацій з уроків хімії, моделювання елементів навчальних і дослідницьких ситуацій, розроблення фрагментів уроків та створення компетентісно орієнтованих завдань. Особлива увага приділяється

використанню методів, що активізують навчальну діяльність учнів, зокрема проблемного, проєктного та кооперативного навчання, а також розвитку критичного мислення під час вивчення хімії.

Програма передбачає участь учителів хімії в обговоренні ефективних освітніх практик, виконанні індивідуальних і групових завдань, спрямованих на застосування сучасних підходів до навчання в умовах очного, дистанційного та змішаного форматів.

У процесі навчання учасники здійснюють аналіз окремих аспектів власної педагогічної діяльності, проєктують компетентнісно орієнтовані завдання та опрацьовують фрагменти уроків хімії з використанням сучасних підходів. Також визначають індивідуальні напрями подальшого професійного вдосконалення.

Зміст програми та організація роботи спрямовані на практичне застосування набутих знань і вмінь у викладанні хімії та розвиток рефлексії як складової професійного зростання вчителя.

**Форма (форми) підвищення кваліфікації:** очна, дистанційна

**Мета підвищення кваліфікації:** розвиток і вдосконалення професійних компетентностей учителів хімії щодо впровадження сучасних підходів до навчання в Новій українській школі відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти. Програма спрямована на опанування та практичне застосування компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, інтегративного та STEM-орієнтованого підходів у викладанні хімії, використання проблемного, проєктного й кооперативного навчання, розроблення компетентнісно орієнтованих хімічних завдань, а також формування здатності до аналізу й удосконалення власної педагогічної діяльності відповідно до професійного стандарту вчителя.

**Завдання підвищення кваліфікації:**

- розвивати здатність учителів хімії до педагогічної рефлексії та самоаналізу ефективності використання сучасних підходів у власній практиці;
- ознайомити з особливостями реалізації сучасних підходів до навчання хімії (компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, інтегративного, середовищного, STEM-орієнтованого) та можливостями застосування проблемного, проєктного і кооперативного навчання;
- сформувати вміння планувати та організовувати навчання хімії на засадах компетентнісного підходу з урахуванням цілей уроку та формату освітнього процесу (очного, дистанційного, змішаного);
- розвинути вміння створювати компетентнісно орієнтовані хімічні завдання, спрямовані на формування глибинного розуміння, розвиток критичного мислення та пізнавальної активності учнів;

- удосконалити навички організації взаємодії учнів на уроках хімії, застосування інструментів формувального оцінювання та оцінювання результатів групової роботи;
- підвищити здатність до аналізу результативності навчання хімії, оцінювання ефективності обраних підходів і прийняття обґрунтованих педагогічних рішень;
- сформувати готовність до постійного професійного розвитку та вдосконалення власної діяльності відповідно до вимог Державного стандарту та Професійного стандарту вчителя.

**Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться** відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом МОН України від 29 серпня 2024 року №1225:

Б2. Емоційно-етична компетентність — здатність усвідомлювати й регулювати власний емоційний стан, дотримуватися етичних норм професійної діяльності, забезпечувати психологічно безпечне освітнє середовище під час упровадження сучасних підходів до навчання.

Б3. Компетентність педагогічного партнерства — здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями на засадах особистісно орієнтованого та діяльнісного підходів, організації кооперативної роботи, професійної співпраці з колегами з метою підвищення якості освітнього процесу.

Г1. Прогностична компетентність, зокрема:

Г1.1. здатність прогнозувати результати навчання з урахуванням компетентнісного підходу;

Г1.2. здатність планувати освітній процес відповідно до сучасних підходів до навчання та очікуваних результатів Державного стандарту.

Г2. Проектувальна компетентність — здатність проектувати освітній процес, інтегрувати компетентнісний, діяльнісний, інтегративний і STEM-орієнтований підходи, застосовувати проблемне, проектне та кооперативне навчання, конструювати компетентнісно орієнтовані завдання.

Г3. Оцінювально-аналітична компетентність — здатність аналізувати результати освітнього процесу, оцінювати ефективність застосування сучасних підходів, здійснювати рефлексивний аналіз власної педагогічної діяльності та коригувати педагогічні рішення відповідно до освітніх потреб учнів.

Д1. Здатність до навчання впродовж життя — готовність до безперервного вдосконалення професійної діяльності шляхом оновлення методичного інструментарію та впровадження сучасних підходів до навчання.

### **Очікувані результати підвищення кваліфікації.**

За результатами навчання слухачі вдосконалять професійні компетентності, необхідні для ефективної реалізації сучасних підходів до навчання в умовах Нової української школи; поглиблять знання щодо компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, інтегративного, середовищного та STEM-орієнтованого підходів; набудуть практичних умінь

проектувати освітній процес на засадах компетентнісної освіти, застосовувати проблемне, проєктне та кооперативне навчання, розробляти компетентнісно орієнтовані завдання та здійснювати рефлексивний аналіз ефективності власної педагогічної діяльності.

Учасники навчання сформулюють та вдосконалять такі результати:

#### **Знання і розуміння:**

- сутності, принципів і особливостей сучасних підходів до навчання в Новій українській школі;
- вимог Державного стандарту базової середньої освіти та засад компетентнісного навчання;
- дидактичних можливостей проблемного, проєктного та кооперативного навчання;
- особливостей організації глибинного навчання та розвитку критичного мислення учнів;
- структури та характеристик компетентнісно орієнтованих завдань;
- ролі педагогічної рефлексії у підвищенні ефективності освітнього процесу.

#### **Уміння:**

- проектувати освітній процес із урахуванням компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів;
- розробляти компетентнісно орієнтовані завдання та добирати ефективні методи й інструменти навчання;
- застосовувати елементи проблемного, проєктного, кооперативного та STEM-орієнтованого навчання;
- організовувати кооперативну взаємодію учнів і здійснювати оцінювання результатів групової діяльності;
- адаптувати освітній процес до умов очного, дистанційного та змішаного навчання;
- здійснювати аналіз і самоаналіз ефективності педагогічної діяльності та коригувати педагогічні рішення відповідно до освітніх потреб учнів.

#### **Цінності та ставлення (диспозиції):**

- усвідомлення відповідальності за якість освітнього процесу та результати навчання учнів;
- готовність до впровадження педагогічних інновацій і професійних змін;
- відкритість до рефлексії та вдосконалення власної педагогічної практики;
- орієнтація на безперервний професійний розвиток відповідно до вимог Нової української школи.

#### **Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:**

Оцінювання результатів навчання слухачів здійснюється на засадах компетентнісного підходу та спрямоване на визначення рівня сформованості професійних знань і практичних умінь щодо реалізації сучасних підходів до навчання в Новій українській школі.

Система оцінювання передбачає комплексне врахування:

- активності та участі слухачів у практичних заняттях;
- виконання індивідуальних і групових практичних завдань (проектування фрагментів уроків, розроблення компетентнісно орієнтованих завдань, моделювання проблемних і кооперативних навчальних ситуацій);
- результатів підсумкового онлайн-тестування.

Оцінювання спрямоване не лише на перевірку теоретичного розуміння сучасних підходів до навчання, а й на визначення здатності слухачів:

- проектувати освітній процес на засадах компетентнісного підходу;
- застосовувати проблемне, проектне та кооперативне навчання;
- конструювати компетентнісно орієнтовані завдання;
- здійснювати рефлексивний аналіз ефективності впровадження сучасних підходів у власній педагогічній практиці.

Для успішного завершення програми слухачам необхідно:

- взяти участь не менше ніж у 75 % навчальних занять (очних або онлайн);
- виконати практичні завдання, передбачені програмою;
- пройти підсумкове тестування (онлайн) з результатом не нижче 60 % (тест містить 20 запитань; кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал).

Результати оцінювання фіксуються в електронному або очному форматі та враховуються під час ухвалення рішення щодо видачі документа про підвищення кваліфікації встановленого зразка.

**Документ про підвищення кваліфікації:** За результатами виконання Програми слухачам буде видано сертифікат про підвищення кваліфікації встановленого зразка, що відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 №800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (із урахуванням змін).

**Вартість:** 500 грн

## 2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено поєднання інтерактивних мінілекцій і практичних занять, спрямованих на вдосконалення викладання хімії в умовах Нової української школи. Теоретична частина охоплює аналіз нормативних і методичних орієнтирів, а також розгляд сутності сучасних підходів до навчання. Практична робота реалізується у форматі воркшопів, роботи в групах і парах, моделювання навчальних ситуацій з хімії та розв'язання педагогічних кейсів.

Практичні заняття передбачають виконання компетентнісно орієнтованих завдань: аналіз фрагментів уроків хімії з позицій сучасних підходів, ознайомлення з інструментами формуального оцінювання (самооцінювання, взаємооцінювання), розроблення елементів уроків і навчальних завдань із використанням сучасних освітніх підходів, зокрема проектного, кооперативного та STEM-орієнтованого навчання.

У межах програми застосовуються окремі елементи колегіального аналізу уроку як інструменту рефлексивного вдосконалення педагогічної діяльності. Участь у заняттях (очних або онлайн) передбачає активну професійну взаємодію, обмін досвідом і обговорення практик викладання хімії.

Самостійна робота включає опрацювання рекомендованих матеріалів, виконання окремих практичних і рефлексивних завдань, аналіз власної педагогічної діяльності та підготовку прикладів навчальних напрацювань.

Підсумковий контроль здійснюється у формі онлайн-тестування.

Зміст програми структуровано у два модулі, спрямовані на формування здатності вчителів хімії застосовувати сучасні підходи до навчання в умовах Нової української школи. Підсумкове тестування містить 20 запитань; максимальна кількість балів — 20, прохідний рівень — 60 %.

Загальний обсяг програми становить 15 годин (0,5 кредиту ЄКТС), з них: 4 години — лекційні заняття, 8 годин — практична робота, 1 година — самостійна робота, 2 години — контрольні заходи. Учасники, які виконали програму та успішно пройшли підсумкове оцінювання, отримують сертифікат встановленого зразка.

### Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
<b>МОДУЛЬ 1. Сучасні підходи до навчання хімії в Новій українській школі</b>					
<b>Тема 1.1.</b> Сучасні підходи до навчання як основа організації освітнього процесу з хімії	1	1	0	0	2
<b>Тема 1.2.</b> Компетентнісний, діяльнісний, особистісно орієнтований та інтегративний підходи у викладанні хімії	1	1	0	0	2
<b>Тема 1.3.</b> STEM-орієнтований підхід і практична спрямованість навчання хімії	0	1	1	0	2
<b>Разом за модулем 1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>1</b>	<b>0</b>	<b>6</b>

<b>МОДУЛЬ 2. Сучасні методи навчання та компетентнісні завдання з хімії</b>					
<b>Тема 2.1.</b> Сучасні підходи до навчання хімії в НУШ: узагальнення та практичне застосування	1	2	0	0	3
<b>Тема 2.2.</b> Проектне та кооперативне навчання на уроках хімії	1	2	0	0	3
<b>Тема 2.3.</b> Компетентнісно орієнтовані завдання з хімії та їх роль у формуванні глибинного розуміння	0	1	0	0	1
<b>Контрольні заходи (онлайн-тестування)</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>2</b>	<b>2</b>
<b>Разом за модулем 2</b>	<b>2</b>	<b>5</b>	<b>0</b>	<b>2</b>	<b>9</b>
<b>Усього</b>	<b>4</b>	<b>8</b>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>15</b>

### 3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

#### **МОДУЛЬ 1. Сучасні підходи до навчання хімії в Новій українській школі**

##### **Тема 1.1. Сучасні підходи до навчання як основа організації освітнього процесу з хімії**

Розглядається сутність сучасних підходів до навчання як стратегічної основи викладання хімії відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти. Аналізується поняття «підхід» як цілісної системи, що визначає логіку побудови освітнього процесу, поєднує методи, форми та прийоми навчання.

Характеризуються компетентнісний, діяльнісний, особистісно орієнтований, інтегративний та середовищний підходи у контексті навчання хімії. Розглядається STEM-підхід як засіб інтеграції змісту та розвитку практичних умінь учнів.

Практичне відпрацювання: аналіз фрагментів уроків хімії; визначення ознак підходів; моделювання елементів уроку з урахуванням компетентнісного та діяльнісного підходів.

##### **Тема 1.2. Компетентнісний, діяльнісний, особистісно орієнтований та інтегративний підходи у викладанні хімії**

Розкриваються можливості поєднання сучасних підходів під час проєктування уроку хімії. Аналізується їх взаємодоповнюваність та доцільність використання залежно від цілей навчання. Окрема увага приділяється організації освітнього процесу в умовах очного, дистанційного та змішаного навчання, зміні ролі вчителя й учня, забезпеченню практичної спрямованості навчання.

Практичне відпрацювання: аналіз навчальних ситуацій; адаптація фрагмента уроку до різних форматів; рефлексивний аналіз педагогічних рішень.

### **Тема 1.3. STEM-орієнтований підхід і практична спрямованість навчання хімії**

Розглядається сутність STEM-підходу як інтеграції природничих наук і технологій у процесі навчання хімії. Висвітлюється його роль у розвитку дослідницьких умінь, критичного мислення та здатності застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Аналізуються можливості організації навчальних досліджень, мініпроєктів і практикоорієнтованих завдань.

Практичне відпрацювання: аналіз STEM-завдань; розроблення елемента мініпроєкту; моделювання фрагмента уроку.

## **МОДУЛЬ 2. Методи навчання та компетентнісні завдання з хімії**

### **Тема 2.1. Проєктне та кооперативне навчання на уроках хімії**

Розглядається сутність проєктного навчання як способу організації діяльності учнів, спрямованого на створення освітнього продукту. Аналізуються етапи роботи над проєктом та його роль у формуванні компетентностей.

Характеризується кооперативне навчання як форма організації взаємодії учнів, умови ефективної групової роботи та принципи співпраці. Практичне відпрацювання: розроблення структури мініпроєкту; моделювання кооперативного завдання; визначення критеріїв оцінювання.

### **Тема 2.2. Компетентнісно орієнтовані завдання з хімії**

Розкривається сутність компетентнісно орієнтованих завдань як інструменту реалізації компетентнісного підходу. Аналізується їх структура, роль у формуванні предметних і ключових компетентностей, відмінність від репродуктивних завдань.

Практичне відпрацювання: аналіз прикладів завдань; розроблення власного компетентнісно орієнтованого завдання; визначення критеріїв оцінювання.

### **Тема 2.3. Практична спрямованість навчання та рефлексія вчителя хімії**

Розглядається значення практичної спрямованості навчання хімії, зв'язок із життєвим досвідом учнів, формування здатності застосовувати знання.

Підкреслюється роль рефлексії, формувального оцінювання, самооцінювання та взаємооцінювання як інструментів підвищення ефективності навчання.

Практичне відпрацювання: розроблення практикоорієнтованого завдання; аналіз результативності навчання; рефлексія власної педагогічної діяльності.

### **3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань**

1. Проведення самоаналізу власної педагогічної діяльності щодо використання сучасних підходів до навчання хімії (компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, інтегративного, STEM-орієнтованого) з визначенням напрямів їх удосконалення.
2. Аналіз навчальної ситуації або фрагмента уроку хімії з позицій реалізації сучасних підходів: визначення рівня пізнавальної активності учнів, доцільності використаних методів та прогнозування очікуваних результатів навчання.
3. Розроблення фрагмента уроку хімії або навчального завдання з використанням сучасних методів навчання (проектного, кооперативного тощо) з урахуванням формування предметних і життєвих компетентностей учнів.
4. Створення компетентнісно орієнтованого завдання з хімії відповідно до визначеної структури (контекст – діяльність учня – результат – критерії оцінювання).
5. Опрацювання елементів колегіального аналізу уроку: визначення об'єкта спостереження (активність учнів, взаємодія, розвиток мислення), аналіз результатів та формулювання пропозицій щодо підвищення ефективності навчання хімії.

### **3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання**

1. Ознайомитися з положеннями Державного стандарту базової середньої освіти щодо формування ключових компетентностей та визначити можливості їх реалізації під час навчання хімії.
2. Проаналізувати приклади використання сучасних методів навчання (проектного, кооперативного) на уроках хімії та визначити їх вплив на формування життєвих навичок учнів.
3. Опрацювати методичні підходи до створення компетентнісно орієнтованих завдань і розробити власне завдання з хімії.
4. Здійснити аналіз власного уроку хімії (або його фрагмента) з позицій сучасних підходів до навчання та визначити можливі шляхи вдосконалення організації навчальної діяльності учнів.

## **4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

### ***Нормативно-правові документи***

1. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
2. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII // Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 № 463-IX // Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
4. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників: Постанова КМУ від 21.08.2019 №800. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF>
5. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти: Постанова КМУ від 30.09.2020 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF>
6. Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації: Наказ МОН України від 12.10.2022 № 904. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-programi-pidvishennya-kvalifikatsiyi-vchiteliv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-yaki-vprovadzhuyut-novij-derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>
7. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення типових програм підвищення кваліфікації: Наказ МОН України від 13.10.2025 № 1349. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-metodychnykh-rekomendatsii-shchodo-rozroblennia-typovykh-prohram-pidvyshchennia-kvalifikatsii-pedahohichnykh-pratsivnykiv>
8. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти»: Наказ МОН України від 29.08.2024 № 1225. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>

### ***Основна література***

1. Венгловська О., Гладкова Г., Новик І., Стягунова О. Як розробити ПРОграму та курс підвищення кваліфікації. Київ: УІРО, 2025. 54 с. URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2025/12/prof-22.12.2025.pdf>
2. Державний стандарт базової середньої освіти: матеріали та роз'яснення // МОН України. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/derzhavniy-standart-bazovoi-serednoi-osviti>
3. Організатору інноваційної діяльності в закладах загальної середньої освіти: електронний навчально-методичний посібник / за заг. ред. С. В. Кириленко, І. Н. Євтушенко. Київ, 2025. 438 с. URL: <https://znayshov.com/FR/44980/1094.pdf>
4. Сучасні підходи і технології Нової української школи: навчально-методичний посібник / Міністерство освіти і науки України. URL:

<https://mon.gov.ua/news/prezentovano-posibnik-pro-suchasni-pidkhodi-i-tekhnologii-novoi-ukrainskoi-shkoli>